

สรุปรายงานสถานการณ์ศัตรูข้าว กรมการข้าว ระหว่างวันที่ 5 - 11 สิงหาคม 2564
(รายงาน ณ วันที่ 12 สิงหาคม 2564)

สถานการณ์การระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล รายงานสถานการณ์ภัยพิบัติด้านการเกษตร ศูนย์ติดตามและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ วันที่ 10 สิงหาคม 2564 (ข้อมูล ณ วันที่ 4 สิงหาคม 2564) พบพื้นที่การระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล จำนวน 1 จังหวัด ได้แก่ น่าน พื้นที่ระบาด จำนวน 2 ไร่ การระบาดคงที่

สถานการณ์การระบาดของโรคไหม้ข้าว รายงานสถานการณ์ภัยพิบัติด้านการเกษตร ศูนย์ติดตามและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตร พบพื้นที่ระบาด จำนวน 9 จังหวัด ได้แก่ น่าน พะเยา แพร่ อุทัยธานี มุกดาหาร อุบลราชธานี จันทบุรี ปัตตานี และสงขลา พื้นที่ระบาดจำนวน 1,254 ไร่ การระบาดลดลง 34 ไร่ - การระบาดของเพลี้ยกระโดดหลังขาว จากรายงานสถานการณ์เร่งด่วน (แบบ ศสท.101) ของกรมการข้าว พบว่า ในพื้นที่หมู่ 9 ตำบลแม่ยางตาล อำเภอร่องขาว จังหวัดแพร่ พบการระบาดของโรคไหม้ในระยะข้าวแตกกอ ในข้าวพันธุ์สันป่าตอง 1 พื้นที่เสียหายประมาณ 24-40 เปอร์เซ็นต์ ในพื้นที่สำรวจจำนวน 25 ไร่

สถานการณ์การระบาดของศัตรูข้าวชนิดอื่น รายงานสถานการณ์ภัยพิบัติด้านการเกษตร ศูนย์ติดตามและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ วันที่ วันที่ วันที่ 10 สิงหาคม 2564 (ข้อมูล ณ วันที่ 4 สิงหาคม 2564) พบพื้นที่ระบาดจากการเข้าทำลายของศัตรูข้าว ดังนี้

- การระบาดของหนอนห่อใบข้าว จำนวน 2 จังหวัด ได้แก่ กระบี่ นครศรีธรรมราช และสงขลา พื้นที่ระบาด จำนวน 35 ไร่ การระบาดเพิ่มขึ้น 31 ไร่

- การระบาดของหนอนกอข้าว พบพื้นที่ระบาด 1 จังหวัด ได้แก่ กระบี่ พื้นที่ระบาดจำนวน 10 ไร่ การระบาดคงที่

- การระบาดของแมลงสิง พบพื้นที่ระบาด 2 จังหวัด คือ สงขลา และสุราษฎร์ธานี พื้นที่ระบาดจำนวน 96 ไร่ การระบาดเพิ่มขึ้น 15 ไร่

- การระบาดของเพลี้ยไฟ พบพื้นที่ระบาด 3 จังหวัด คือ แพร่ ลำปาง อุทัยธานี สกลนคร และสงขลา พื้นที่ระบาดจำนวน 679 ไร่ การระบาดเพิ่มขึ้น 68 ไร่ และจากรายงานสถานการณ์เร่งด่วน (แบบ ศสท.101) ของกรมการข้าว พบว่า เกิดการระบาดของเพลี้ยไฟในจังหวัดแพร่ พบพื้นที่เสียหายประมาณ 25-30 เปอร์เซ็นต์ จำนวนพื้นที่สำรวจ 22 ไร่ ในข้าวอายุ 14-25 วัน (ข้าวระยะกล้า) ในพันธุ์ข้าวสันป่าตอง 1 และ กข10

- การระบาดของหนอนกัดใบข้าว พบพื้นที่ระบาด 1 จังหวัด คือ สงขลา พื้นที่ระบาดจำนวน 73 ไร่ การระบาดเพิ่มขึ้น 5 ไร่

- การระบาดของแมลงห้ำ จากรายงานสถานการณ์เร่งด่วน (แบบ ศสท.101) ของกรมการข้าว พบว่า ในพื้นที่อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ พบประชากรแมลงห้ำจากการสำรวจแปลงนาเกินระดับเศรษฐกิจ แต่ยังไม่พบความเสียหาย ต้องมีการติดตามสถานการณ์และเฝ้าระวังในพื้นที่ใกล้เคียง

ข้อมูลเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล จากผลการตรวจนับจำนวนตัวเต็มวัยในกับดักแสงไฟของศูนย์วิจัยข้าว ชัยนาท ศูนย์วิจัยข้าวอยุธยา ศูนย์วิจัยข้าวลพบุรี ศูนย์วิจัยข้าวปทุมธานี ศูนย์วิจัยข้าวราชบุรี ศูนย์วิจัยข้าวปราจีนบุรี ศูนย์วิจัยข้าวฉะเชิงเทรา ศูนย์วิจัยข้าวเชียงใหม่ (ติดตั้งกับดักแสงไฟที่ศูนย์วิจัยข้าวเชียงใหม่) ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย ศูนย์วิจัยข้าวแพร่ ศูนย์วิจัยข้าวพิษณุโลก ศูนย์วิจัยข้าวอุดรธานี ศูนย์วิจัยข้าวสกลนคร ศูนย์วิจัยข้าวอุบลราชธานี ศูนย์วิจัยข้าวชุมแพ ศูนย์วิจัยข้าวนครราชสีมา ศูนย์วิจัยข้าวพัทลุง ศูนย์วิจัยข้าว

นครศรีธรรมราช ศูนย์วิจัยข้าวกระบี่ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวนครสวรรค์ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ชัยนาท (ติดตั้งกับดักแสงไฟที่จังหวัดสิงห์บุรีและอุทัยธานี) ศูนย์เมล็ดพันธุ์ราชบุรี (ติดตั้งกับดักแสงไฟที่จังหวัดสุพรรณบุรีและราชบุรี) ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวร้อยเอ็ด และสถาบันวิทยาศาสตร์ข้าวแห่งชาติ **พบจำนวนเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลในกับดักแสงไฟไม่ถึงระดับวิกฤติ (ระดับวิกฤติ คือ 50,000 ตัวต่อคืน)**

ข้อมูลโรคไหม้ ในระหว่างวันที่ 5 - 11 สิงหาคม 2564 รายงานค่าความเสี่ยงของอากาศในการเกิดโรคไหม้จากสถานีเครือข่ายที่มีค่าความเสี่ยง**เกินระดับวิกฤติ** (ค่าวิกฤติ คือ 2.25) คือ **ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย ศูนย์วิจัยข้าวกระบี่ และศูนย์วิจัยข้าวนครศรีธรรมราช ส่วนศูนย์วิจัยข้าวเชียงใหม่** (สถานีศูนย์วิจัยข้าวเชียงใหม่ และสถานีดงหลักหมื่น) ศูนย์วิจัยข้าวชัยนาท ศูนย์วิจัยข้าวอุบลราชธานี ศูนย์วิจัยข้าวอุดรธานี และศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวราชบุรี (อ.เมือง จ.ราชบุรี และจังหวัดสุพรรณบุรี) และศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวนครสวรรค์ มีความเสี่ยงของอากาศในการเกิดโรคไหม้ไม่เกินระดับวิกฤติ

การคาดการณ์สภาพภูมิอากาศในสัปดาห์หน้า ในช่วงวันที่ 10-12 สิงหาคม 2564 มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุมทะเลอันดามัน ประเทศไทย และอ่าวไทย ประกอบกับมีหย่อมความกดอากาศต่ำปกคลุมบริเวณประเทศลาวและประเทศเวียดนามตอนบน ลักษณะเช่นนี้ทำให้ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนบน ภาคตะวันออก และภาคใต้ฝั่งตะวันตก มีฝนตกหนักบางแห่งบริเวณภาคใต้ ส่วนในช่วงวันที่ 13-16 สิงหาคม 2564 มรสุมตะวันตกเฉียงใต้ยังคงพัดปกคลุมทะเลอันดามัน ประเทศไทย และอ่าวไทย ประกอบกับร่องมรสุมพาดผ่านประเทศเมียนมา ลาวตอนบน เข้าสู่หย่อมความกดอากาศต่ำบริเวณประเทศเวียดนามตอนบน ลักษณะเช่นนี้ทำให้ประเทศไทยจะมีฝนเพิ่มขึ้น กับมีฝนตกหนักบางแห่ง ข้อควรระวังในช่วงวันที่ 13 - 16 สิงหาคม 2564ขอให้ประชาชนบริเวณพื้นที่เสี่ยงภัยในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และภาคใต้ ระวังอันตรายจากฝนตกหนักและฝนที่ตกสะสมไว้ด้วย

การคาดการณ์การระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลในสัปดาห์หน้า จากผลการตรวจนับจำนวนตัวเต็มวัยในกับดักแสงไฟ ภายใน 2-3 สัปดาห์ ยังไม่พบจำนวนเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลที่เกินระดับวิกฤติ ดังนั้นแนวโน้มในการระบาดของพบน้อยหรืออาจพบเป็นบางพื้นที่ที่เคยมีการระบาดเป็นประจำ แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น พันธุ์ข้าว พฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูข้าวของเกษตรกร การปลูกข้าวอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น โดยเฉพาะในแปลงที่มีการปลูกข้าวพันธุ์อ่อนแอต่อเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เช่น พันธุ์ปทุมธานี 1 พันธุ์ข้าวดอกมะลิ 105 พันธุ์พื้นเมือง เป็นต้น แปลงที่ปลูกข้าวแน่น และใส่ปุ๋ยไนโตรเจนในอัตราที่สูงกว่าคำแนะนำ

ส่วนจังหวัดที่มีการรายงานพื้นที่ระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลในสัปดาห์นี้ ได้แก่ **น่าน** ควรมีการเฝ้าติดตามการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลอย่างต่อเนื่อง และสำรวจในพื้นที่ที่ปลูกข้าวอย่างสม่ำเสมอ ในกรณีพบเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลมีปริมาณน้อยกว่า 10 ตัว/กอ หรือยังไม่เกิดการระบาด สามารถใช้เชื้อราชีวเวรเรียควบคุมการระบาด แต่ในกรณีเกิดการระบาด พบเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลปริมาณ 10 ตัว/กอ หรือมากกว่า ควรปฏิบัติตามคำแนะนำของกรมการข้าวอย่างเคร่งครัด (www.ricethailand.go.th; องค์ความรู้เรื่องข้าว)

สารป้องกันกำจัดแมลงที่สามารถใช้ในการควบคุมการระบาด ให้เลือกใช้ตามอายุของข้าว ได้แก่

- ข้าวหลังหว่าน ถึงอายุ 40 วัน พบตัวอ่อนระยะที่ 1-2 จำนวนมากกว่า 5 ตัว/ต้น ให้ใช้สารป้องกันกำจัดแมลง ได้แก่ บูโพรเฟซิน 10% ดับบลิวพี อัตรา 25 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ บูโพรเฟซิน/ไอโซโพรคาร์บ 5%/20% ดับเบิ้ลยูพี อัตรา 50 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร โดยเลือกใช้เพียงชนิดใดชนิดหนึ่ง

- ข้าวอายุ 41-60 วัน พบตัวอ่อนสีน้ำตาล และตัวเต็มวัยชนิดปีกสั้น จำนวนมากกว่า 1 ตัว/ต้น ให้ใช้สารป้องกันกำจัดแมลง ได้แก่ ไดโนทีฟูแรน 10% ดับเบิ้ลยูจี อัตรา 15 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร ไพรมิโทซิน 50% ดับเบิ้ลยูจี อัตรา 10 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร โดยเลือกใช้เพียงชนิดใดชนิดหนึ่ง

- ข้าวอายุ 61-80 วัน พบตัวอ่อนสีน้ำตาล และตัวเต็มวัยชนิดปีกสั้น จำนวนมากกว่า 1 ตัว/ต้น ให้ใช้สารป้องกันกำจัดแมลง ได้แก่ ไพรมิโทซิน 50% ดับเบิ้ลยูจี อัตรา 10 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ ไดโนทีฟูแรน 10% ดับเบิ้ลยูจี อัตรา 15 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร โดยเลือกใช้เพียงชนิดใดชนิดหนึ่ง

ในกรณีที่เกิดการระบาดอย่างรุนแรง หรือพบประชากรของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลจากกับดักแสงไฟในระดับที่สูงกว่าค่าวิกฤตอย่างมาก (ค่าวิกฤต 50,000 ตัวต่อวัน) สารเคมีป้องกันกำจัดแมลงที่สามารถใช้ในการควบคุมการระบาด คือ สารไพรมิโทซิน 50% ดับเบิ้ลยูจี อัตรา 10 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร

(เมื่อพบจำนวนมวนเขียวดูดไข่มาก) หรือสารซัลฟอกซาฟลอร์ 50% ดับเบิ้ลยูจี อัตรา 10-30 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร (เมื่อพบจำนวนมวนเขียวดูดไข่น้อย) โดยเลือกใช้เพียงชนิดใดชนิดหนึ่ง

การคาดการณ์การระบาดของโรคไหม้ในสัปดาห์หน้า

โรคไหม้ สภาพอากาศในสัปดาห์หน้าประเทศไทยในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ภาคตะวันออก และภาคใต้ฝั่งตะวันตก มีฝนตกหนักบางแห่ง สภาพอากาศอาจมีความเหมาะสมกับการเกิดโรค ควรสำรวจติดตามในพื้นที่ที่มีการปลูกข้าวพันธุ์อ่อนแอต่อโรค เช่น กข15 กข6 ปทุมธานี 1 ขาวดอกมะลิ 105 เป็นต้น โดยเฉพาะแปลงที่ปลูกข้าวแน่นและใส่ปุ๋ยไนโตรเจนสูง

แปลงนาในจังหวัดที่มีการระบาดของโรคไหม้ ตามรายงานฯ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แก่ จังหวัดน่าน พะเยา แพร่ อุทัยธานี มุกดาหาร อุบลราชธานี จันทบุรี ปัตตานี และสงขลา และพื้นที่ที่มีความเสี่ยงของอากาศในการเกิดโรคไหม้เกินระดับวิกฤต ตามสถานีเครือข่ายของกรมการข้าว ได้แก่ จังหวัดเชียงราย กระบี่ และนครศรีธรรมราช พื้นที่ในจังหวัดเหล่านี้หรือพื้นที่ใกล้เคียง ควรมีการเฝ้าระวัง และติดตามการระบาดของโรคไหม้อย่างต่อเนื่อง

ในกรณีที่พบโรคไหม้มีอาการรุนแรง หรือพบพื้นที่ใบเสียหายจากการเป็นโรคถึง 5 เปอร์เซ็นต์ ในข้าวระยะกล้า ถึงแตกกอเต็มที่ และ 5 เปอร์เซ็นต์ ในข้าวระยะตั้งท้อง หรือพบแผลโรคไหม้ที่ใบธง ควรปฏิบัติตามคำแนะนำของกรมการข้าวอย่างเคร่งครัดในการควบคุมด้วยสารป้องกันกำจัดโรคพืช เช่น ไตรไซคลาโซล (ควรใช้เฉพาะในระยะกล้าถึงแตกกอ) คาซูกาไมซิน ไอโซโปรไพโอเลน คาร์เบนดาซิม* โพรคลอราซ* (ใช้ด้วยความระมัดระวังเพราะเป็นสารขัดขวางการทำงานของต่อมไร้ท่อ เป็นต้น ตามอัตราที่ระบุ